

מרדכי טמקין

מאת י. ליכטנבום

המיה כבושה מלווה את הדיבור המר
סיקאלי הצלול והזך, המועל כצליל
וכרית. בשירה זו אין כמעט תנועות.
מצויות רק ג'סות המתחלפות לאטן:
שירה זו משולה לבאלט נאצל, אשר
המחול כולו מיוסד רק על ניד הכת'
פיים או ניע הראש...

ארבעה ספרי שירה פירסם טמקין,
„נטפים“, „שירים ותפילות“, „ספר
השירים והתפילות“, ו„באלם קול“.
בספר השירים האחרון הוג הנושאים
הלך וגדל, אך גם הנושאים החביבים
הישנים הולכים ונשנים, המולדת,
ירושלים, ערבי הדימומים המלאים
בידות, אך נוספו שירים אינטימיים
כיותר, אישיים־משפחתיים, על הרעיה,
הבת שמתה בדמי ימיה, הנכדה,
בעיקרו של דבר גם ספר זה אינו
אלא ספר תפילות; השפעת „ספר
השעות“ של רילקה מורגשת כאן ביר
תר כגון בשירים „אם אמות, יה“
„כשואב מים“, „וידוי“... וכדומה, מכל
מקום המדורות „מומרות“, „אחרית“,
„בטרם מתח“ הם הימנונות וידויים,
העושים רושם עז בטבעיותם ובפשׁ
טותם. זוהי שירה רליגיוזית, שקמה
מסראות־נוף ועונות־שנה, מבקרי־גדי
דים ולילות עמוקים. בכל השירים הא'
זה הוא שקוע בבעיות האלוהים והמות
— ואף־על־פירכן אין שירתו מופשטת
כל עיקר, פעם בפעם מתאר המשורר
את יחסו לאלוהים בדימויים חדשים,
עושר התמונות המצומצם מגביר את
תוכנם הפנימי. תחושת המות מובעת
בכמה וכמה שירים, הכלולים במדור
„אחרית“, ונביא כאן רק חרוזים אחד
דים מתוך השיר „בטרם שקעו“:

בטרם שקעו חנני, אל
באר נערב לו רוחי יהל
ברוך, בזוי, גרמס ונדיבות,
על אדמות־חיי המעריבות!
הריטוהו אל אל כלפיד רם
לפני כל לב נושל, נכלם!

„באלם קול“ היה שם ספר שיריו
האחרון של מרדכי טמקין, שהופיע
לפני ארבע שנים, מאז לא נשמע
קולו אלא לעתים רחוקות. עתה נאלם
הקול הזה לנצה. משורר העליה השני
יה, שנעימתו המינורית כה הלמה את
גושה העירום של הארץ:

עטופה דממה כחולה,
כאי בלב הימים,
חולמה ארצי על הנירים
הרהבים והנשמים.

כזה היה קסם המולדת בעיני טמ'
קין, קסם „ארץ בתולה“, ארץ מעו'
לפת חידה ושקט. משורר נד ורגיש
למאוד, שר און שיריו האלגיים עלבי
החרוזים מהוך עמקות אישית, מל'
דית, לא המציאות לקחה את לבו שבי,
לא העובדות הקיימות, כי אם רמו'
הפלאים הרחוקים, הלך־חיים הקדמון
המשומר בכל. מעולם לא צייר מקום
או טביבה בקווים בולטים, מסויימים.
גם במקום שהוא נוגע לכאורה במ'
ציאות, כגון בשיריו „ההרצבים“,
„ירושלים“, „חל־אביב“, אף שם אין
זאת בלתי אם התמונות המציאות עם
תעלומת הגורל. על הכל מרחף רוח
קדומים, הכל עומד על גבול האור
הצל.

שירי טמקין הם ציורי הלך־רוח
עדינים, מצבי נפש ענוגים, צבער
נים, שקופים כתימרת אור בשולי האו'
סק, הנישאים על כנפי מלוויה רכה,
מנומרת, כסיסת פרפרים, ענוגה וחר'
לפת כמיה.

ברצון מצויר טמקין בודדים ובדי'
דיות של גורלות מלאנכוליים. שירים
אלה אינם פרי צורך הדיבור הרגעי,
פרי הקאפריסה היצירתית, כי אם נוצרו
מתוך סינתיזה פנימית, המבטאה בסמל
המלה את מהות הנשמה. אולי משום
כך נראים לנו כמה וכמה משירי טמ'
קין כפראגמנטים, כבלתי־משוכללים,
בלתי־סחוקצעים, כמו לא צורפו עוד
מסיגיהם כליל, ואכן לא השלם היה
לו עיקר — הוא אך ביקש לגלות
את הלוט מעל פני הדברים, להשוף
את עקבות הרוח, את השירטוט הנור'
דד, את הרגע בן־החלוף, לפיכך אין
חלקו של טמקין בין קפדני הצורה
בשירתנו — הריחמוס שלו אינו קבוע
איתן, משוכך יפה, שקול במסקל הכ'
בד, כי אם נמיש ומתנווע הדיר,
הריחמוס חפשי עד כדי להביע את
זעזעי הנפש הפנימיים במשחקם המה'
נוע. מי שיבקש פלאסטיקה בשירי
טמקין — לא ימצאה. שירה זו אין
בה כלום מן הבנין, מכובד המטרה,
הפרובלימה, מצד השירטוט הכללי
הרתי אפילו. מונוטונית והדגונית, אך
הניגון הנפשי עושה את הכל מלוויה
וליתמוס מפתח המוטיקה של לשונו,
הרקות של אמנות־ההסתכלות, כעין